

elle compendiosa nota est vocis *Sela*, quam Judæi in fine Lucubrationum suarum adscriperunt, veluti si finem operis designaret; litera verò *Phe* compendiosa est nota vocis *Psalmus*, aperire, quæ in exordio lectionis adnotaretur. Idem & in Psalterio servatum, cui vox *Sela* in exordio lectionis sive cantus adscribitur. Cùm autem lectionum illa distributio satis vaga fuerit & incerta, & ad arbitrium Præsidum Synagogæ; hinc *Sela* non exactè semper recurrit, sed varias & inæquales lectiones designat. Id planè

demonstrant variantia, quæ inter Exemplaria Græca & Hebraica observantur. Eusebius & S. Hilarus in Ps. insinuare videntur, Interpretum Græcorum operâ vocem illam *Diapsalma* in Psalterio adscriptam; maluerim tamen ego Judæis, & Principibus Synagogæ tribuere. Nemo, quantum scio, ipsis Psalmorum Authoribus vindicat, nisi unus fortè Eusebius in Præfatione suprâ à nobis laudatâ, cujus sanè autoritas eâ in re minor est, quàm ut fidem extorqueat.

DISSERTATIO

IN ILLUD PSALMI XXI. V. 18. Foderunt manus meas, & pedes meos.

Veteres Ecclesiæ Patres de sublati sive corrupti quibusdam Scripturarum sententiis, quos Christianis favere, sibi autem aversas norant, Judæos postularunt

(a). Vetus illa accusatio postremâ hac ætate ingenti animi ardore & eruditionis nisu restaurata est; sed minori, quàm pro tanto apparatu, successu, quòd documenta deessent necessaria, ut tanti operis accusatio, uti par esset, urgeretur; cùm maximè Originalia Hebraica, quæ nostris in manibus versantur, plura ad eò & apertiora exhibeant de Jesu Christo testimonia, quàm quæ suppressisse Judæi accusantur; ut proinde omnium incautissimè egissent Judæi, si semel aggressi arma Scripturarum e manibus nostris tollere, ea tantum subduxissent, quæ superflua utcumque censebantur, pluribus interim aliis relictis, & maximi præ illis momenti, & apertissimi. Prætereo insuper operis, quod suscipiebant, arduitatē, corruptendi nempe Libros per omnes latè Judæos, gentem superstitiosissimam, & Scripturarum suarum tenacem, vulgatos. Prætereo tandem supervacaneo illos labore exsudaturos; Versionibus authenticis Textus in nostris manibus servatis, quarum ope detecta fraus & dolus revinceretur.

In eo versu, cujus examen Dissertatione hac nostrâ suscipimus, quò sanè nihil expressius de Passione, & Crucifixione Jesu Christi, satis variant inter se Hebræus, Septuaginta, & Vulgata; cùm interim nemo ex Antiquis vitium eâ in re Judæis verterit. Non satis etiam convenit inter Recentiores; cùm ex Fidelibus nonnulli scriptis Lucubrationibus contenderint, integrum esse Textus Hebraici locum, omnemque à Judæis infidelitatis suspitionem amoverint. Nobis sanè alia sedet opinio; demonstrare enim suscipimus, mendosum esse Textum Hebraicum, sive Rabbino-

rum iniquitate, sive malo illorum consilio pravâ lectione selectâ, quæ nullum satis distinctum sensum exprimeret, posthabitâ interim alterâ meliori & veratissimâ, quam ipsi quidem parùm norant. Hæc modò probanda.

Textus Septuaginta & Vulgata ferunt: *Foderunt manus meas, & pedes meos, & dinumeraverunt omnia ossa mea*; quæ sanè verba Christiani Jesu Christo cruci suffixo probè vindicant. In hanc mentem Antiquitas universa sententiam illam interpretata est; nec alterum sensum quærere Evangelistæ permittunt (b). Tam apertum assertumque veritatis testimonium egrè ferentes Judæi, maluerunt unius literulæ transmutatione, legentes *Caari* pro *Caaru*, veterique punctorum ratione vel distributione versuum turbatâ corrumpere, ita hanc sententiam reddentes: *Concilium malignantium obsedit me, sicut leo manus & pedes meos*; cum debuissent ita vericulos distinguere (vers. 17): *Circumdederunt me canes multi; concilium malignantium obsedit me.* (vers. 18.) *Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea.* Quàm pronasit & aperta secunda hæc distributio præ illa, quam Judæi incongruam & obscuram substituerunt, solâ lectione demonstratur.

Confusionem suam satis prodiderunt Rabbini, implexam ejusdem sententiæ expositionem dantes. Kimchi fabellam hanc venditat. Cùm leo prædam quaestivus desertum pererrat, ampliorem quemdam circumlocutionem caudâ describit, intrâ cujus ambitum veluti retibus clausâ ejusdem saluti feræ detinentur. Tremere illas nec audere descriptum à leone circumlocutionem prætergredi; sed toto contractæ corpore, & pedibus supra ventrem complicatis, feram immanissimâ feræ dentem immotâ expectant. Ita pariter, ait Rabbini, res Judæorum post dispersionem habentur; velut enim intrâ circumlocutionem conclusi detine-

b Matth. 20. 19. & 26. 2. & 27. 31. 35. 38. Ita Marc. Luc. Joan. Act. 2. 36. & 4. 10. Jo. 20. 25. Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum &c.

mur, unde egredi nemini permissum, qui sive in manus *Ismaelitarum*, nempe Turcarum, sive *Intruncatorum*, nempe Christianorum incidere noluerit. Timore, veluti compeditibus manicisque, vincti hæremus immoti, negant enim officium suum ad fugam pedes, ad defensionem manus. In eandem sententiam locutus Abenezra, ait, Davidem illis verbis, *Adversarii circumdederunt manus meas, & pedes meos*, omnem sibi interclusam fugam & defensionem significasse. R. Salomon Jarchi ita dictum illud reddit: *Pedes mei & manus mea sunt veluti leo*, nempe veluti si à leone discerperentur, veluti si præda essem leonis.

c Ps. 21. 14. *Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapens, & rugiens.*

Professò si cujusque arbitrio permittatur, ut vericulus ordo immutetur, & quid quid maximè placuerit dematur e Textu, quid non posset Scripturæ impuniti? Cur leonis similitudo paulò ante superioribus versiculis insinuata, iterum repetatur (e)? Nihil moror futilem ridendamque Kimchi opinionem. Interpretatio Jarchi Textum nimis detorquet. Frustrâ verò R. Lipman in suo *Nitzachon* objicit, nunquam receptum apud Veteres Judæos, ut superstitios homines cruci suffigerentur clavis, quemadmodum nos de Jesu Christo affirmamus, & satis in eo Psalmorum testimonio demonstrari defendimus. Nunquam, ait ille, commississet David, ut incognitum gentis suæ morem insinuaret; quis enim alioqui ejus verba assequutus fuisset? Abjicienda est igitur, addit ille, lectio: *Foderunt manus meas & pedes meos*; & retinenda altera, de qua in Hebræo: *Tamquam leo pedes mei, & manus mea.*

Sed Rabbini tria opponimus: 1. Non Judæos sed Romanos, Judæis instigantibus, in crucem Jesum Christum egisse. Romanorum autem in moribus positum esse, ut superstitios homines in cruce clavis affigerentur, tam certum est quàm quid aliud. 2. Falsum est, nunquam obtinuisse apud Hebræos, ut levatos in crucem, reos superstitios clavis affigerent supplicio. Crucis supplicium Judæi equè ac finitimæ iis gentes, norant; utrinque verò eadem torquendi fontes ratio servabatur; vel si alia erat apud Judæos, hæc manet adversariis demonstranda. Videtis nostram Dissertationem de suppliciis veterum Hebræorum. 3. Quando etiam concederemus, apud Hebræos non nisi reorum cadavera in crucem agi consuevisse, poterat nihilominus David supplicium Jesu Christi propheticè Spiritu nosse simul, & prænucciare. Habuisse enim præ oculis poterat insuitatum quidem gentis suæ in crucem agendi rationem, sed satis cognitam ex recepto apud finitimas gentes, Phœnices, Syros, & Ægyptios morem. Tandem Jesum Christum supplicio suo clavis affixum fuisse nemo, ne adversariis quidem refragantibus, dubitat. Davidicum ergo vaticinium eo, quo nos accipimus, sensu ad litteram implevit.

Perniciosior est præ Judæis Theodoros Mopsuestenus, Scriptor Christianus Sæculi

quarti, quippè cujus interpretatio ingeniosa magis & plausibilior, veritati plurimum officit (d). Agnovit ille veritatem lectionis Vulgatæ, & Septuaginta; neque enim tum temporis alteram illam à Judæis diu post investam norant. Sed verbum illud *foderunt*, usurvari quandoque observat pro *sedulo* & dolosè investigare scrutarique; illud autem, *Pedes meos & manus meas*, omnes hominum actiones & gesta commode designare. Potuisse ergo Prophetam de se ipso locutum, cùm ab Absalomo premeretur, non incongruè queri, ac si à consilio malignantium pedibus manibusque transfoderetur; i. e. adversarios suos iniquâ scutatione omnia vitæ suæ gesta indagasse, ut creatâ in illum invidiâ, defensionis illi suæ causam aliquam prætexerent.

Sed audacem illum Criticum provocamus, ut vel unum Scripturæ locum exhibeat, quo sensum hunc suum defendat. Legitur quidem verbum *fodere* pro inquirere & in examen revocare; sed altera est illius quàm in Psalmo syntaxis. Queritur Job (e) de amicis suis, qui *subvertere* (Hebr. *fodere*) niterentur amicum suum. Et Salomon in Proverbiis (f): *Vir impius fodit malum*. Psalmista sepius [g], & Jeremias 18. 20. 22. de impiis habent: *Foderunt foveam, ut caperent me*. Sed hanc loquendi rationem, *foderunt pedes meos & manus meas*, in eo sensu usurpatam, ut gesta omnia sedulo scrutata designer, nunquam legimus. Amant quidem Hebræi figuras & exaggerationes, sed non violentas, & non nisi communi usu receptas. Quis autem audivit unquam, *fodere manum hominis*, usurpatum pro *in ejus vitam & mores inquirere*? Nunquam hæc, scimus autem exploratumque tenemus, propriam & literalem hujus vocis significationem omnem in Jesu Christo impletam fuisse. Frustrâ igitur Theodoros Mopsuestenus ad Davidem litteram ejus Textus detorquet, qui nihil tale ac Jesus Christus passus fuisse legitur.

Contendunt alii, ejusdem sententiæ litteram Davidi, Sauli vel Absalomi persecutione oppresso, tribuendam; qua in re exaggeratione usum Vatem dicunt, ut pro transfusione manuum pedumque labores fugæ cæterorumque malorum designaret, quibus veluti in crucem pedibus manibusque transfusus ageretur. Sed nihil illi contra nos; falsi ultro nunquam ejus prophetiæ litteram in Davide impletam fuisse. Nec sanè, nisi summâ vi Textui illatâ, in sensu metaphoricè & figurato verba illa afflicto Regi tribuerentur. Equis enim, rogo, satis aptè loqueretur, cùm hominem itineris laboribus afflictum designaturus diceret, vitam illum pedes habere manibusque transfusas? Semel ac verò ad Jesum Christum mentis oculos convertimus, prona sunt omnia, verba Textus clara sunt & aperta.

Quæ Judæi alique nonnulli Interpretes moluntur, ut alienum à pia fidelium opinione sensum verbis illis appingant, documento sunt apertissimo, eorum omnes interpretationes falsas esse & mendas.

d Theodor. Mopsuest. Col. lat. 4. Concil. 4. Constantinopol.

e Job. 6. 27.

f Prov. 16. 27. g Ps. 6. 16. & 56. 7. & 93. 13. & 118.